

Andela FRANČIĆ
Filozofski fakultet u Zagrebu
I. Lučića 3, HR-10000 Zagreb

UVID U OSOBNA IMENA ROĐENIH 2001.

U radu se analiziraju osobna imena djece rođene 2001. u sedam većih hrvatskih gradova: Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu. Nakon statističkih podataka o broju rođenih i broju imena koja su im nađevana te prikaza učestalosti pojedinoga imena, slijedi osvrt na odlike analiziranoga imenskog fonda: uočava se velik repertoar različitih imena u kojem dominiraju osobna imena stranoga podrijetla od kojih su mnoga neprilagođena hrvatskomu jezičnom sustavu te zamjetan udio (gotovo četvrtina) dvostrukih imena.

1. UVOD

1.1. Ukratko o osobnom imenu

Osobno je ime najstarija antroponimijska kategorija. Razdoblje jednoimenske formule, kojoj je ono jedina sastavnica, iskoristivši mogućnosti leksičke i strukturne različitosti kojima se ostvarivala točna identifikacija i diferencijacija pojedinca u zajednici, zamijenjuje razdoblje u kojem se osobnom imenu dodaje nestalan, nenasljedan i promjenljiv pridjevak koji s vremenom prerasta u stalno, nasljedno i nepromjenljivo prezime.

U iskonski sustav značenjski prozirnih imena idioglotskoga postanja, po strukturi nesloženih (tip *Golub*), složenih (tip *Branimir*) ili izvedenih (tip *Mileša*) nakon kristijanizacije spontano ulaze imena svetaca i mučenika aloglotskoga podrijetla (tip *Stjepan*). Temeljeći se na semantički neprozirnim leksemima drugog jezika, takva se imena vezuju isključivo uz lik sveca njime imenovanog, nadijevaju se s namjerom da svetac bude djetetu koje nosi njegovo ime zaštitnik i životna uzdanica.

Suživot osobnih imena idioglotskoga i aloglotskoga postanja, prekida se u 16. stoljeću provođenjem odluka Tridentskoga koncila (1545–1563) o obvezatnom

nadijevanju svetačkih imena. Slijedi razdoblje izrazite dominacije svetačkih imena, a ona su u nas uglavnom latinskoga ishodišta ili posredništva. Fonološki, morfološki i tvorbeno prilagođena hrvatskomu jezičnom sustavu ta su imena do danas sastavni dio hrvatske antroponimije.

Narodna (idioglotska) imena potisnuta su isprva u sferu neslužbene uporabe, no ona vrlo brzo pronalaze načine ponovnoga ulaska u službenu antroponimiju, npr. kao druga sastavnica dvostrukoga imena (tip *Stjepan Branko*) ili kao prevedenica svetačkoga imena (tip *Cvjetko < Florijan*).

Preskačući nekolikostoljetno razdoblje označeno pretežitošću svetačkih imena u imenskome sustavu većinskoga dijela hrvatskih žitelja, tek usput spominjući vrijeme nakon II. svjetskog rata kada se javljaju imena izrazitog ideologijskog naboja (tip *Titoslava*) te imena dotad u nas neuobičajenih motivacijskih skupina (tip *Zagorka*), zaustavit ćemo se na pedesetim godinama 20. stoljeća. Tada, naime, dolazi do znatnih promjena imenskoga sustava: u naslijeđeni fond svetačkih imena prodiru oživljena ugasla te nova idioglotska imena, a očit je i unos aloglotskih imena sa Zapada. Za razliku od tradicijskih svetačkih imena aloglotskoga postanja koja su višestoljetno antroponimijsko naslijeđe, potonja novounesena imena aloglotskoga postanja svojom grafijom te fonološkom i morfološkom strukturom nerijetko narušavaju zakonitosti hrvatskoga jezika, stvarajući probleme pri onomastičkoj komunikaciji.

1.2. Osobno ime i zakon

Prema važećem *Zakonu o osobnom imenu* svatko, uz prezime, mora imati i osobno ime. Nadijevaju ga roditelji, odnosno staratelji. Ime kojim će se dijete »služiti u pravnom prometu«, može se sastojati od najviše dvije riječi. Nikakvi drugi zahtjevi ne postavljaju se pri izboru službenoga osobnog imena. Teorijski gledano, svaka riječ može postati osobnim imenom. Međutim, unatoč punoj slobodi u izboru imena postoje nepisana ograničenja koja proizlaze iz vremena i prostora u kojima žive imenovani i imenovatelj te se uglavnom nadijevaju leksemi prepoznatljivi kao osobno ime.

1.3. Predmet i cilj rada

Predmet ovoga rada jesu osobna imena djece rođene 2001. u sedam većih hrvatskih gradova: Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu. Nakon statističkoga izvješća o broju rođenih i broju imena koja su im nadjevena te zapažanja koja proizlaze iz usporedbe tih dviju veličina, kratko ćemo se osvrnuti na učestalost pojedinih imena. Potom slijedi osvrt na uočljive odlike imenskoga fonda: mnoštvo imenskih likova, velik broj pomodnih imena i velik udio (gotovo četvrtina) dvostrukih imena.

1.4. Izvori građe

Imensku građu na kojoj se temelji ovaj rad čine podatci o imenima novorođene djece u 2001. godini dobiveni od ureda za opću upravu sedam navedenih gradovima.¹ Popisi koje smo dobili, sadržavali su odvojeni abecedni popis imena muške, odnosno ženske djece te podatke o broju djece kojoj je dotično ime nadjeveno. Ti su popisi načinjeni prema upisima u matične knjige rođenih. Popisima nisu obuhvaćeni inozemni upisi. Nevelikom broju djece roditelji još nisu bili izabrali ime, pa se ona vode među rođenima, ali bez podatka o imenu.

2. STATISTIČKI PODATCI O ROĐENIMA 2001. I NJIHOVA IMENA

Godine 2001. u Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu rođeno ukupno oko 23 500 djece. Od toga oko 11 400 djevojčica i oko 12 100 dječaka. Ta su djeca dobila jedno od 2 100 imena, s time da je djevojčicama nadjeveno ukupno 1 078 različitih imena, a dječacima tek nešto manje – 1 022 imena.²

Mnogima je nadjeveno isto ime, ali kudikamo je više onih čije je ime samo jednom upisano u matične knjige rođenih u gradovima čija je osobnoimenska antroponimija bila predmetom našega istraživanja.

Deset najčešće biranih muških imena u antroponimiji pet od sedam istraživanih gradova (Karlovac, Osijek, Rijeka, Varaždin, Zagreb) čini jednu trećinu svih 2001. godine u matičnu knjigu rođenih upisanih imena u tim gradovima. Izuzetak su Split i Dubrovnik gdje 43 posto muške djece dobiva jedno od deset najčešćotnijih imena.

Deset najčešće biranih ženskih imena čini jednu četvrtinu svih imena nadjevenih djevojčicama rođenim 2001.

2.1. Djevojčice i njihova imena

Djevojčice najčešće dobivaju ime *Lucija*. Drugo je po učestalosti osobno ime *Ana*, a slijede *Petra*, *Ivana*, *Laura*, *Marija*, *Sara*, *Matea*, *Karla*, *Iva* (v. Prilozi, slika 1). Jedno od deset najučestalijih ženskih imena dobila je svaka četvrta novorođena djevojčica.

¹ U prikupljanju navedenih podataka veliku i nesebičnu pomoć pružila nam je gđa Ruža Šimunec, načelnica Odjela za građanska stanja Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, kojoj i ovom prigodom najsrdačnije zahvaljujemo.

² Napominjemo da smo svaku i najmanju različitost u imenskom izrazu tretirali kao zasebno ime.

U tablici učestalosti koju smo izradili i za svaki grad posebno (v. Prilozi, tablice) uočava se ponavljanje istih imena, a katkad i vrlo sličan poredak s obzirom na čestoću pojavnosti. Tako su, npr. ime *Lucija* najčešće dobivale novorođene djevojčice u Rijeci, Karlovcu i Zagrebu, *Petra* je bilo najpopularnije ime u Dubrovniku i Splitu, *Ana* u Osijeku te *Ivana* u Varaždinu. Spomenimo i to da je samo 57 (ili 5%) ženskih imena potvrđeno u svih sedam gradova. To su:

Ana, Anamaria, Anamarija, Anđela, Anja, Antonela, Antonia, Antonija, Barbara, Danijela, Dora, Dorotea, Ena, Gabriela, Gabrijela, Gloria, Hana, Helena, Ines, Iva, Ivana, Jelena, Josipa, Karla, Katarina, Karmen, Korina, Lana, Lara, Laura, Lea, Leonarda, Lorena, Lucija, Magdalena, Maja, Marija, Marijana, Marta, Martina, Matea, Mia, Mirna, Monika, Nika, Nikolina, Nina, Nives, Paula, Petra, Sara, Stela, Tea, Tihana, Valentina.

2.2. Dječaci i njihova imena

Kad je riječ o osobnim imenima dječaka rođenih 2001. u godine Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu, brojke govore da je najnadjevanije muško osobno ime bilo *Ivan*. Na drugom mjestu po učestalosti dolazi *Luka*, a potom slijede *Marko, Antonio, Filip, Josip, Karlo, Dominik, Matej, Petar* (v. Prilozi, slika 2). Jedno od deset najučestalijih muških imena dobio je svaki treći novorođeni dječak.

Promotrimo li stanje u svakom gradu posebno, uočit ćemo da su ime *Ivan* najčešće dobivali dječaci rođeni u četiri grada: Osijeku, Rijeci, Splitu i Dubrovniku. Dječacima rođenim u Varaždinu i Zagrebu najčešće je nadijevano ime *Luka*, a roditelji dječaka rođenih u Karlovcu najčešće su se odlučivali za ime *Antonio* (v. Prilozi, tablice).

Slično kao i kad su u pitanju ženska imena, i među muškim imenima vrlo je malo onih koja su potvrđena u matičnim knjigama rođenih svih sedam gradova. Od ukupno 1 022 imena takvih je samo 46, odnosno nešto manje od 5%. Riječ je o sljedećim imenima:

Andrej, Andrija, Antonio, Antun, Borina, Bruno, Daniel, Dario, David, Dino, Domagoj, Dominik, Emanuel, Filip, Franko, Gabriel, Gabrijel, Ivan, Jakov, Jan, Josip, Jurica, Karlo, Kristijan, Leon, Leonardo, Lovro, Luka, Marin, Marino, Mario, Marko, Martin, Matej, Mateo, Matija, Michael, Nikola, Patrik, Petar, Robert, Roko, Tin, Toni, Valentino, Vedran.

Pojedina su imena višekратно potvrđena u samo jednom gradu (npr. u Splitu *Bepo, Jere, Tonći, Neno*), a neka se javljaju u više gradova s time da su u jednom osobito česta (npr. osobno ime *Duje* četiri je puta upisano u matičnu knjigu rođenih u Rijeci, jednom u Dubrovniku, dvaput u Osijeku i čak 56 puta, pretkazivo, – u Splitu).

2.3. Osobna imena nadjevena i dječacima i djevojčicama

U novije je doba uočljiva pojava osobnih imena koja se nadijevaju i dječacima i djevojčicama. Pri spomenu te imenske skupine u misli se najčešće prizivaju imena *Saša* i *Vanja*. Ovo je istraživanje pokazalo da je broj imena koja svojim likom ne kazuju spol imenovane osobe znatno veći:

Andrea, Borna, Dani, Deni, Eli, Frane, Jani, Jona, Kaja, Lin, Matija, Matija, Nikol, Nikola, Nola, Rene, Saša, Val, Vanja.

Povećanje broja imena navedenoga tipa, zahtijeva veću terminološku preciznost u opisu suvremenoga antroponimikona. Tradicijski imenik s gotovo bezizuzetnom podjelom na muška osobna imena (koja su nadijevana isključivo muškim osobama) i ženska imena (koja su nadijevana isključivo ženskim osobama) nije zahtijevao razgraničenje termina *muško ime* i *ime muške osobe*, odnosno *žensko ime* i *ime ženske osobe*, tj. ti su termini bili sinonimi od kojih su se uglavnom upotrebljavali oni kraći – *muško ime*, *žensko ime*.³ Opis suvremene antroponimije zahtijeva da se uz osobna imena tipa *Vanja* obvezno navede i spol imenovane osobe.

3. OSOBNA IMENA STRANOGA PODRIJETLA – PRETEŽITI DIO IMENSKOGA FONDA

Jedno od bitnih obilježja analiziranoga antroponimijskog fonda jest pretežitost osobnih imena stranoga podrijetla. Ona pripadaju dvjema osnovnim skupinama:

U prvu skupinu ulaze tradicijska osobna imena (usklađena sa zakonitostima hrvatskoga jezičnoga sustava). Spomenimo samo neka od takvih imena dana rođenima 2001:

Agata, Amalija, Ana, Elizabeta, Franciska, Jelena, Katarina, Klara, Lucija, Marija, Marta, Terezija; Andrija, Augustin, Bartol, Dominik, Fabijan, Franjo, Gabrijel, Ilija, Jakov, Josip, Martin i dr.

Ta su imena strana samo po podrijetlu. Stoljetna prisutnost u hrvatskoj antroponimiji učinila ih je domaćima, narodu bliskima, prepoznatljivima u svojoj imenskoj službi (T. Maretić naziva ih narodnima)⁴. U svojem temeljnom liku lišena bilo kakvog afektivnog naboja, većina tih imena poslužila je kao osnova za tvorbu novih imenskih likova – dodavanjem hrvatskih sufikasa meliorativne

³ Usp. *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*, 84–85.

⁴ »Kada velim narodna imena, razumijevam i tuđa, koja su u narodu obična, jer narod između domaćih i običnih tuđih imena ne čini nikake osobite razlike, jednako tvori ipokoristike od jednih i drugih; jedna i druga smatra on svojim blagom«. Maretić 1886: 82; 81.

ili pejorativne značenjske vrijednosti. Neka od tih imena potvrđena su i u analiziranom imeniku novorođenih 2001: *Mate, Matko, Pave, Pavo, Pejo, Perica, Stipe, Stipica, Tonko, Tonino; Franka, Janica, Jelica, Katica, Marika, Marica* i dr.). Ulaskom u sferu službene uporabe nastupa deafektivizacija, te se tu imena tipa *Marica* po afektivnoj vrijednosti izjednačuju s imenima tipa *Marija* razlikujući se od njih samo po tvorbenoj strukturi. Tradicijska osobna imena (temeljna, pokraćena ili izvedena) nisu manje hrvatska od npr. imena *Zdravko, Drago, Jagoda, Višnja*.⁵ Prisutna u sustavu hrvatske antroponimije u doba formiranja prezimena, mnoga od njih postaju osnove u prezimenskoj tvorbi: *Ivanović, Franić, Katić, Blažek, Matolek, Jagec, Andrašec, Perica, Petrić* i dr. Na tim i takvim imenima temelje se mnoga imena hrvatskih naselja (*Bartolovci, Benkovec, Blažići, Draškovec, Donji Mihaljevec, Filipovac, Habjanovci, Ivanovec, Ivanovac, Ivanovci, Jurovčak, Martinac, Mihovljan* ... itd. Važno je napomenuti da su jezici izvornici⁶ iz kojih su nam došla imena te skupine uglavnom latinski, grčki ili hebrejski, odnosno da je jezik posrednik⁷ najčešće latinski. Primjećujemo da su mnoga od tih imena u samom vrhu tablice učestalosti, moderna su, ali za razliku od druge skupine ona nisu nova imena, već imena s višestoljetnim kontinuitetom pojavnosti ili nanovo oživljena imena.

U ovu skupinu valja ubrojiti i imena poput *Ahmed, Asim, Bajram, Džafer, Enis, Ibrahim, Hašar, Mehmed, Mesud, Mirza, Naim, Ramadan, Redžep, Refik, Salih, Šefko, Šukrija; Amra, Hamida, Lejla, Selma, Vezira* i dr. Iako bez poznavanja svakog konkretnog slučaja nadijevanja navedenih i njima sličnih imena ne možemo sa stopostotnom sigurnošću tvrditi koje su vjere (i nacije) imenovatelji, držimo da je u većini slučajeva riječ o muslimanima (Muslimanima) koji su svojoj djeci nadjeli tradicijska muslimanska imena (koja su uglavnom arapskoga, odnosno perzijskoga podrijetla). Zapaža se da su takva imena gotovo bezizuzetno jednorječne strukture.⁸

Drugu skupinu imena stranoga podrijetla čine nova osobna imena, strana hrvatskoj onomastičkoj tradiciji. Ona su grafijski, fonološki i morfološki prilagođena (npr. *Melanija, Žaneta, Edvin, Žan, Stiv* i dr.) ili djelomično prilagođena sustavu hrvatskoga jezika (npr. ženska osobna imena *Helen, Marien, Nikol, Meral, Meg, Svami* i dr.), a brojnošću se izdvajaju ona imena koja neprilagođena ulaze u naš antroponimijski i jezični sustav (npr. *Allessia, Anetta, Anthea, Corinna, Gianna, Gwen, Kaya, Kyra, Jennifer, Nancy, Nicolett, Rebecca, Tiffany*,

⁵ Usp. Muljačić 1963: 118.

⁶ Ime je izravno preuzeto iz jezika iz kojeg izvorno potječe.

⁷ Posuđenica se oblikuje pod utjecajem jezika posrednika, tj. onog jezika iz kojeg je ime preuzeto u hrvatski imenski sustav, a ne iz jezika iz kojeg izvorno potječe.

⁸ Izuzetak je dvostruko žensko osobno ime *Lejla Coni*.

Walleryja; Billy, Christian, Dennis, Eddy, Giuseppe, Lucas, Marcello, Michael, Michel, Nicholas, Patrick, Raymond, Renee, Wully i dr.). Potonja osobna imena zadržavaju izvornu grafiju bez ikakvih naznaka o tome kako se ime izgovara.

Vrlo često zasvjedočena su ishodišno ista osobna imena različitoga stupnja prilagodbe:

Isabela – Isabella – Isabelle – Izabela
Patricia – Patricija – Patrisija – Patrizia
Nancy – Nensy – Nensi
Anabel – Anabella – Anabela
Anet – Anetta – Aneta
Claudia – Klaudia – Klaudija
Michel – Mišel ...

Ta nova imena stranoga podrijetla najčešće dolaze iz engleskoga, francuskoga i talijanskoga antroponimijskog fonda.

Zamjetna je pojava da se tradicijska imena stranog podrijetla, dakle ona koja su već duže vremena sastavni dio hrvatske antroponimije, pišu izvornom ortografijom, odnosno ortografijom jezika posrednika (npr. *Agatha, Elisabetta, Dorothea, Lucia, Maria, Monica, Veronica; Philip, Michael* i dr.). Razlog je tomu vjerojatno težnja za originalnošću, odnosno izvornošću, različitošću od postojećega. Takva imena ulaze u skupinu tzv. pomodnih imena u koju ubrajamo i ženska osobna imena na suglasnik (*Anabel, Anet, Astrid, Dolores, Doris, Denet, Evelin, Helen, Iman, Ingrid, Ivett, Jennifer, Katrin, Maris, Meg, Nicol, Nicolett Nikol, Rut, Vivien ...*) ili na koji samoglasnik (osim *a*), najčešće *-i* (*Anelli, Ani, Beatricce, Beti, Deni, Eli, Emili, Inge, Ket, Klare, Mari, Marie, Meri, Naomi, Natali, Nikoli, Stefani, Reni, Zoe ...*). Takva imena, svoju "tuđost" iskazuju, osim za hrvatsku antroponimiju neuobičajenim završetkom, i neuklopljenošću u hrvatskojezični sustav zbog svoje nesklonjivosti (kroz cijelu sklonidbenu paradigmu zadržavaju isti lik).

Vrlo su česti primjeri dvaju imena koja se razlikuju samo po sekvencijama *-io, -ijo* (tip *Antonio, Antonijo*), *-ie-, -ije-* (tip *Daniel, Danijel; Daniela, Danijela*), *-ia, -ija* (tip *Klaudia, Klaudija*), *-ia-, -ija-* (tip *Fabian, Fabijan; Andriana, Andrijana*), *-ea, -eja* (tip *Dorotea, Doroteja*), *-ea-, -eja-* (tip *Dean, Dejan*).

Osobna imena stranoga podrijetla gotovo su posve istisnula narodna imena čije su potvrde u analiziranoj imenskoj građi malobrojne (oko 8%):

muška osobna imena:

Blaženko, Bogdan, Bogomir, Borna, Boško, Bože, Božidar, Božo, Branimir, Branislav, Branko, Budimir, Darko, Davor, Davorin, Dragan, Drago, Dragomir, Dragutin, Dražen, Dubravko, Dušan, Duško, Goran, Gordan,

*Hrvoje, Kažimir, Krešimir, Krešo, Kruno, Krunoslav, Ladislav, Lav, Ljubo, Ljubomir, Milan, Mile, Mili, Milo, Miloš, Miljan, Miljenko, Miran, Mirko, Miro, Miroslav, Mislav, Mladen, Nebojša, Nediljko, Neđo, Nemanja, Nenad, Neno, Neven, Ognjen, Predrag, Rajko, Ranko, Ratko, Selimir, Siniša, Slaven, Slavko, Srećko, Srđan, Stanko, Stojan, Strahinja, Tihomir, Tomica, Tomislav, Tomo, Trpimir, Tvrtko, Vatroslav, Vedran, Veljko, Veselko, Vito-
mir, Vjeko, Vjekoslav, Vjeran, Vlade, Vladimir, Vlado, Vlatko, Vojko, Zdenko, Zdravko, Zlatan, Zlatko, Zoran, Zvonimir, Zvonko, Žarko, Željko*

ženska osobna imena:

Biljana, Biserka, Blaženka, Božena, Božica, Branimira, Branka, Brankica, Buga, Dana, Danica, Darinka, Davorka, Dobra, Dragana, Dragica, Dražana, Dubravka, Dunja, Dušica, Hrvojka, Iris, Iskra, Jadranka, Jagoda, Janja, Jasmina, Jasminka, Jasna, Kruna, Ladana, Ladislava, Lana, Ljiljana, Ljubica, Ljupka, Mila, Milana, Mira, Mirela, Mirjana, Mirna, Miroslava, Mirta, Nada, Nedjeljka, Nediljka, Nena, Neva, Nevena, Nevenka, Rada, Radmila, Rajka, Ranka, Ruža, Ružica, Sanja, Slavica, Snežana, Snježana, Stanka, Stojna, Sunčana, Sunčica, Svjetlana, Tomislava, Vedrana, Vera, Višnja, Vjekoslava, Vlatka, Zagorka, Zdravkica, Zdravka, Zlatka, Zora, Zorana, Zorica, Zorka, Zrinka, Zvonimira, Željana, Željka, Željka.

Vrlo su rijetki primjeri dijalektne obojenosti imenskoga lika: *Ivek, Štefek, Nediljko, Stipan, Cvitan Luka, Nedeljka.*

4. DVOSTRUKA OSOBNA IMENA

Gotovo četvrtinu imena istraživane antroponimije čine dvostruka imena. Takve su (dvorječne) strukture 1 022 imena (24 %) kojima su imenovani dječaci i 1 078 imena (20 %) koja su nadjevena djevojčicama rođenim 2001. Zanimljivo je primijetiti da je manje ženskih dvostrukih imena u usporedbi s muškima. Da bismo mogli pouzdanije tvrditi da se muškoj djeci uobičajavaju češće nadijevati dvostruka imena, valjalo bi njihovu pojavnost pratiti kroz duže vrijeme te istraživanjem obuhvatiti veći antroponimijski fond.

Iako je dvostrukih osobnih imena bilo i ranije u hrvatskoj antroponimiji,⁹ ona su bila znatno rjeđa te držimo da je njihova povećana pojavnost u suvremenoj antroponimiji izraz pomodnosti. Jedno dvostruko ime potvrđeno u istraživanoj građi ima u pretežitom broju slučajeva samo jednog nositelja (*Ana Izabela, Andrea Nora, Barbara Mia, Dina Antea, Jelena Katarina, Adrian Valentin, Aldon*

⁹ Usp. npr. imena hrvatskih kraljeva: *Petar Krešimir, Dmitar Zvonimir, Stjepan Držislav ...*

Hari, Ambrozijo Juraj, Diego Celestin, Ivan Markus, Josip Šime ...). Izuzetak je žensko ime *Ana-Marija*, odnosno njegovi varijantni zapisi: *Ana Marija, Ana Maria* i *Ana-Maria*.

Promotrimo li sastavnice dvostrukih imena, primijetiti ćemo da je vrlo često jedna ime koje je učestalo i kao jednorječno ime: npr. *Marija* se javlja 21 puta (13 puta kao prva, 18 puta kao druga sastavnica), *Ana* se javlja 25 puta (18 puta kao prva, 7 puta kao druga sastavnica), *Ivan* – 33 puta (21 puta kao prva, 12 puta kao druga sastavnica), *Luka* – 23 puta (12 puta kao prva, 11 puta kao druga sastavnica) itd.

Prevladavaju dvostruka imena s objema sastavnicama stranog podrijetla, bilo prilagođenih hrvatskomu jezičnom sustavu (tip *David Petar*) bilo preuzetih bez ikakve prilagodbe (tip *Samantha Nicol*). Rjeđi su primjeri idioglotsko-aloglotske kombinacije (tip *Branimir Roko*), a sasvim su rijetki primjeri idioglotske dvostrukosti (tip *Vjeko Slavko*).

Katkad se u imenskoj sintagmi nađu dva tradicionalno povezana imena (npr. *Filip Jakov, Šimun Petar, Petra Paula, Marta Marija, Marija Magdalena, Ivan Luka, Franjo Josip, Petar Krešimir, Ivan Pavao, Josip Juraj*). Svi navedeni primjeri imenske dvostrukosti mogu se podijeliti u dvije skupine s obzirom na to je li dvostruko ime bilo nadjeveno jednoj povijesnoj osobi (tip *Petar Krešimir, Marija Magdalena*) ili je ime nastalo od dvaju jednostrukih (jednorječnih) imena koje su nosile dvije različite ali međusobno povezane osobe (tip *Petra Paula*).

Jedno je dijete dobilo trostruko osobno ime – *Zita Marula Ana* unatoč tome što u *Zakonu o osobnom imenu* stoji: »Ime i prezime kojim se osoba služi u pravnom prometu može sadržavati svako za sebe najviše dvije riječi«.

4.1. Kako pisati dvostruka osobna imena?

Na postavljeno pitanje uzalud ćemo tražiti potpun odgovor u suvremenim normativnim priručnicima hrvatskoga jezika. O pisanju dvostrukih osobnih imena Anić-Silićev pravopis ne nudi nam nikakav eksplicitan odgovor. U poglavlju o crtici, navode se samo primjeri pisanja dvostrukih prezimena muških i ženskih osoba.¹⁰ Autori *Hrvatskoga jezičnog savjetnika*, uz pravila o pisanju dvostrukih muških i ženskih prezimena, donose i pravilo o pisanju dvostrukih muških imena (bez spojnice).¹¹ Dvostruka ženska osobna imena ne spominju se niti se navode primjeri njihova pravilnoga pisanja. I Babić-Finka-Mogušev pravopis daje upute samo o (rastavljenom) pisanju muških dvostrukih osobnih imena.¹² Za pisanje

¹⁰ Usp. Anić-Silić 2001: 80.

¹¹ Usp. Barić i dr. 1999: 118.

¹² »Dvostruka se imena i prezimena muških osoba pišu kao zasebne riječi, pa se svaka sklanja.« Babić-Finka-Moguš 1996: 69.

ženskih dvostrukih imena ne daje se nikakvo pravilo. Dakle, prema pravilima u normativnim priručnicima, dvostruka muška osobna imena trebalo bi pisati kao dvije zasebne riječi. Tako je i zapisana velika većina dvostrukih osobnih imena nadjevenih dječacima rođenim 2001. Od navedenoga pravila odstupaju sljedeći zapisi:

Anton-Vito, Denis-Dario, Emil-Allesandro, Firgo-Firgan, Fran-Karlo, Fran-Petar, Ilan-Goran, Ivan-Luka, Josip-Nikola, Luka-Nikola, Neven-Lucian, Nikola-Petar, Romeo-Čombe, Sandro-Andreas, Simon-Frano, Stipe-Leon, Sven-Leon, Tin-Zdravko i Tiriël-Luka.

Budući da pravopisni priručnici i *Hrvatski jezični savjetnik* ne donose nikakvo pravilo o pisanju dvostrukih ženskih osobnih imena, ni one zapise sa spojnicom ni one bez nje ne možemo proglasiti pogrješnima. Građa koju smo istraživali, pokazuje da i u pisanju ženskih dvostrukih osobnih imena dominiraju zapisi bez spojnice (tip *Angelika Marija*).

Zanimljivost predstavljaju imenske strukture sastavljene od osobnih imena *Ana* i *Mari(j)a*. Osim što se svako od njih javlja kao zasebno ime, često se oba nadijevaju jednoj osobi. Pritom je različit način njihova bilježenja: 37 puta zapisana su sa spojnicom (*Ana-Marija, Ana-Maria*), 29 puta bez nje (*Ana Marija, Ana Maria*), a čak 135 puta kao jedna riječ (*Anamarija, Anamaria*). Imenska sraslica također se javlja kao prva sastavnica dvostrukih imena: *Anamarija Kristina, Anamarija Magdalena, Anamaria Viktoria*. U građi je još jedan primjer imenske sraslice sastavljene od imena *Marta* i *Marija*: *Martamaria*. Ovoj bismo skupini mogli pribrojiti i osobno ime *Marijana / Mariana* (37 nositeljica) tumačeći ga spojem imena *Mari(j)a* i *Ana*.¹³

4.2. Kako sklanjati dvostruka osobna imena?

Sklonidba dvostrukih osobnih imena trebala bi ovisiti o njihovom načinu zapisa. Pisanje bez spojnice razumijeva sklonidbu obiju sastavnica: N *Alojzije Luka*, G *Alojzija Luke*, D *Alojziju Luki ...*; N *Martina Marija*, G *Martine Marije*, D *Martini Mariji ...*. Nameće se pitanje što sa sklonidbom dvostrukih osobnih imena pisanih sa spojnicom? Ako i odbacimo pisanje muških dvostrukih imena kao pogrješan zapis (a što kad je tako zapisano u službenim dokumentima?), ostaju nam ženska osobna imena gdje ne možemo govoriti o pogrješci jer pravila koje bi bilo mjerilo (ne)pravilnosti – nema. Praksa nam govori da su u dvostrukih

¹³ Žensko osobno ime *Marijana*, osim navedenoga načina, može se tumačiti i kao izvedenica od muškoga osobnoga imena *Marijan* koje neki dovode u vezu s latinski imenom *Marianus* (izvedenica od latinskoga imena *Marius*, koje se zajedno s varijantom *Marinus* povezuje s latinskim riječima *mare* 'more' i *marinus* 'morski'. Usp. Keber 1988: 277.

osobnih imena, i muških i ženskih, obje sastavnice sklonjive neovisno o tome pišu li se ta imena sa spojnicom ili bez nje. Izuzetak su ženska osobna imena koja ne završavaju na *-a* bez obzira na to kojoj sastavnici dvostrukoga imena pripadaju.

Da bi se unijelo više reda u navedenu problematiku, valjalo bi donijeti prapovisna pravila kojim bi se obuhvatila i muška i ženska dvostruka osobna imena. Pritom valja imati na umu da je ime onomastička kategorija te da za nj ne vrijede ista pravila kao za ostali, neonomastički dio leksika.

4.3. Dvostruka osobna imena u svakodnevnoj komunikaciji

Imenima se služimo u svakodnevnom životu – u službenoj i neslužbenoj komunikaciji. Službena komunikacija zahtijeva navođenje službenoga imena, onoga kojim smo upisani u matičnu knjigu rođenih i na koje nam glase dokumenti. U neslužbenoj komunikaciji – među ukućanima, prijateljima, kolegama, znancima često bivamo imenovani imenom koje nije posve identično onom službenom – katkad je pokraćeno (tip *Kata* < *Katarina*), katkad izvedeno (tip *Anica* < *Ana*) ili tek djelomično različito (tip *Jana* < *Ana*) od službenoga. Pojedinci dobivaju nadimak te on služi za identifikaciju umjesto osobnoga imena.

Dvostruka su osobna imena u pravilu duža od jednostrukih. Česta uporaba imena u svakodnevnoj komunikaciji dovodi do njegova kraćenja i onda kad se ono sastoji od samo jedne riječi (tip *Andreja* < *Deja*). I bez posebnoga istraživanja možemo pretpostaviti da dvostruka osobna imena u neslužbenoj komunikaciji uglavnom ne zadržavaju svoj službeni lik.

5. ZAKLJUČAK

Analizirani korpus osobnih imena pokazuje velik broj osobnih imena različitih po podrijetlu ishodišnog leksema, po prilagođenosti hrvatskomu jezičnom sustavu, po tvorbenoj strukturi i po broju sastavnica. Čitajući povelik popis imena, svjedoci smo činjenice da je u njemu pomodnost guši tradiciju, inovacija konzervativnost. Težnja za originalnošću koja se postiže izborom hrvatskoj tradiciji stranog imena, sudeći po građi kojom smo raspolagali, podjednako je prisutna u svim istraživanim gradovima.

Pri izboru imena uvijek valja imati na umu činjenicu da ime, za razliku od npr. odjevnog predmeta, izabiremo za cijeli život. Naša imena govore o našim roditeljima, a imena naše djece o nama. Izabrano je ime ogledalo naše kulture, našega odnosa prema svojoj tradiciji i svojem jeziku.

6. LITERATURA

- Anić, Vladimir; Josip, Silić 2001. *Pravopis hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Babić, Stjepan; Božidar, Finka; Moguš, Milan 1996. *Hrvatski pravopis*. Zagreb: Školska knjiga.
- Barić, Eugenija i dr. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena, Školske novine.
- Keber, Janez 1988. *Leksikon imen*. Celje: Mohorjeva družba.
- Maretić, Tomo 1886. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad, JAZU*, 81, 81–146; 82, 69–154.
- Muljačić, Žarko 1963. Osobna imena u Dubrovniku (1800–1900). *Filologija*, 4, Zagreb, 111–128.
- Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*. Skopje, 1983.
- Šimunović, Petar 1995. *Hrvatska prezimena : podrijetlo, značenje, rasprostranjenost*. Zagreb: Golden marketing.
- Zakon o osobnom imenu*. Narodne novine, 69, Zagreb, 1992.

Insight into personal names of children born in 2001

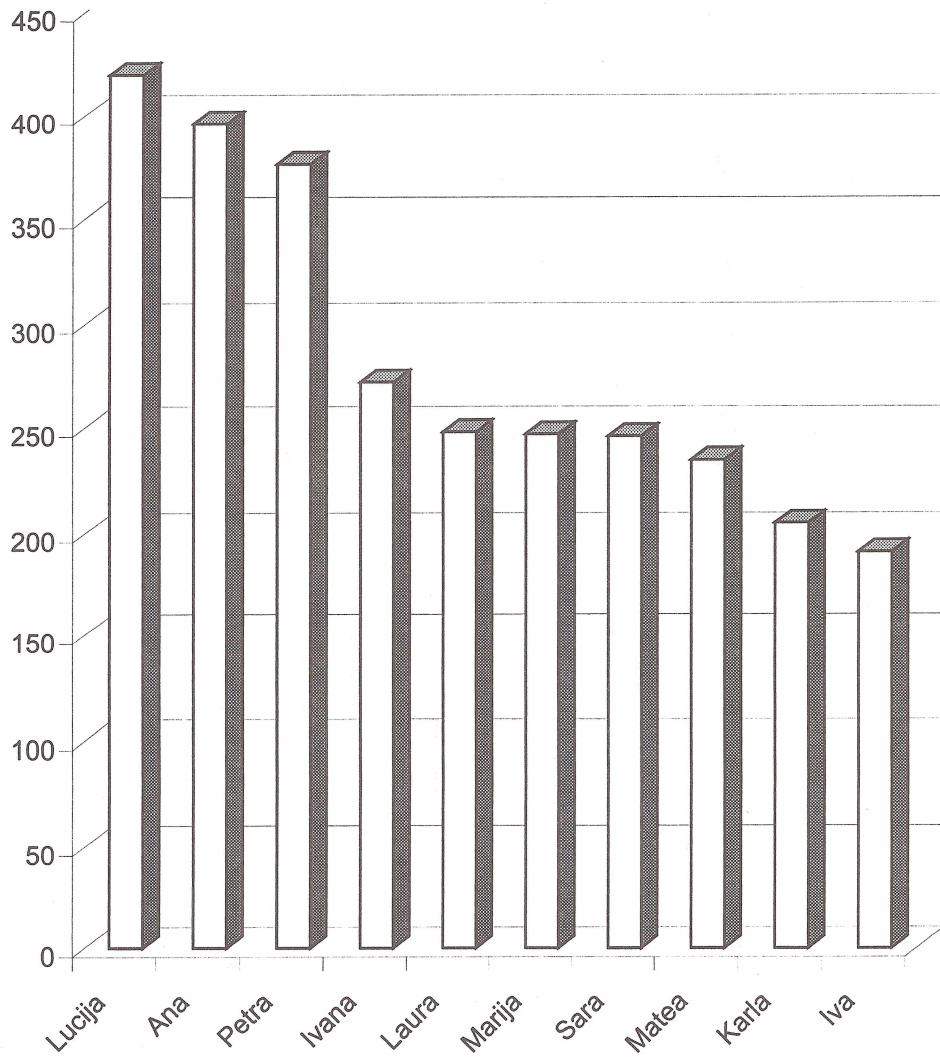
Summary

The author analyzed personal names of children born in 2001 in Dubrovnik, Karlovac, Osijek, Rijeka, Split, Varaždin and Zagreb. She noticed a large number of different names including a lot of foreign names, which are not adapted to the Croatian language system (type *Willy*), and double names (type *Helena Marta*). The writing of double names is problematized.

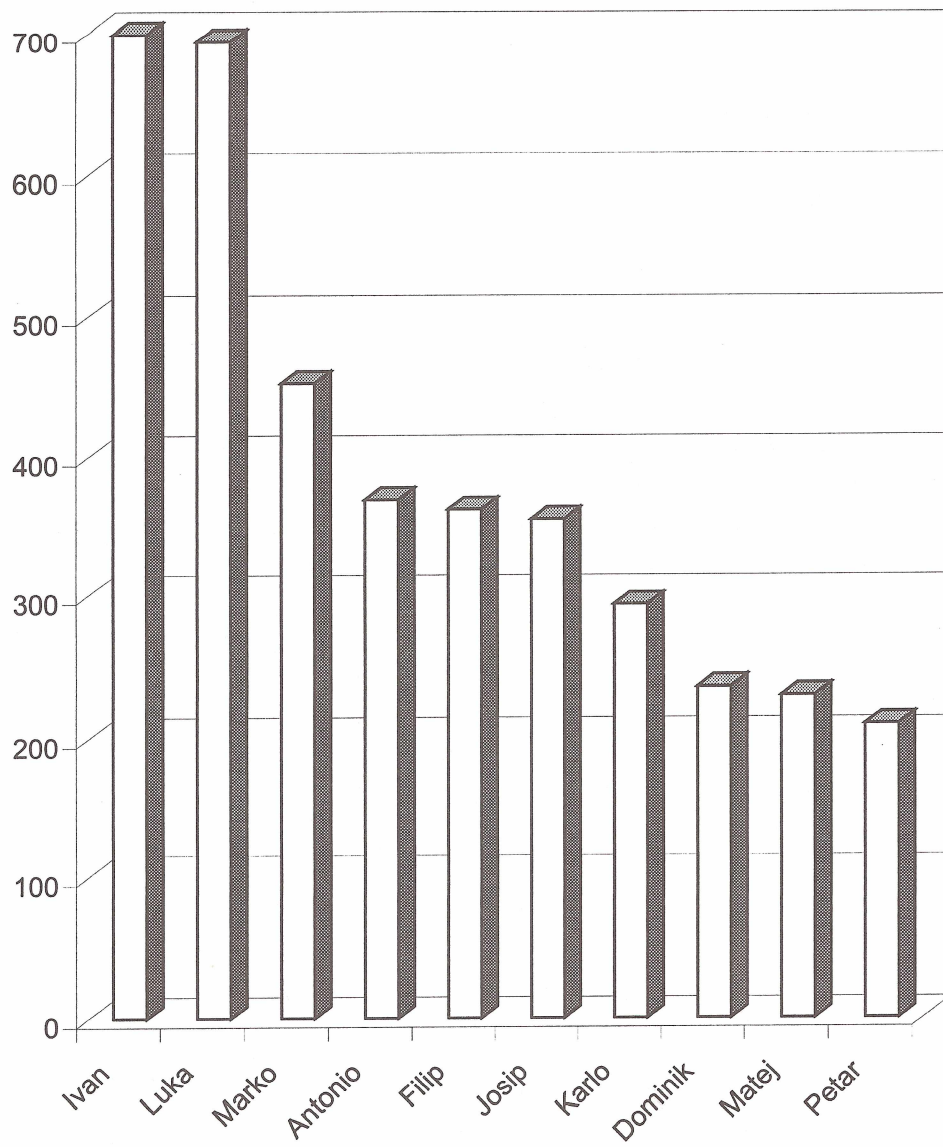
Ključne riječi: osobno ime, dvostruko osobno ime

Key words: personal name, double personal name

7. PRILOZI
SLIKE

Slika 1 Najučestalija ženska imena

Slika 2 Najučestalija muška imena

TABLICE

DESET NAJUČESTALIJIH MUŠKIH I ŽENSKIH OSOBNIH IMENA U POJEDINOM GRADU

Dubrovnik

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Ivan	37	8,6	Petra	20	4,5
2	Luka	27	6,3	Ana	19	4,3
3	Marko	21	4,9	Karla	13	2,9
4	Antonio	19	4,4	Nikolina	13	2,9
5	Petar	16	3,7	Marija	12	2,7
6	Nikola	15	3,5	Antonela	10	2,2
7	Ante	14	3,2	Iva	10	2,2
8	Marin	13	3,0	Katarina	10	2,2
9	Josip	11	2,5	Mara	10	2,2
10	Mario	11	2,5	Paula	10	2,2

Karlovac

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Antonio	25	5,2	Lucija	18	4,2
2	Luka	23	4,8	Petra	18	4,2
3	Ivan	20	4,2	Ana	14	3,2
4	Josip	16	3,3	Iva	13	3,0
5	Matija	14	2,9	Ivana	12	2,8
6	Mateo	13	2,7	Marija	12	2,8
7	Bruno	12	2,5	Laura	11	2,5
8	Nikola	11	2,3	Lorena	9	2,1
9	Filip	10	2,1	Anamarija	8	1,8
10	Mihael	10	2,1	Josipa /Matea	8	1,8

Osijek

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Ivan	56	4,5	Ana	40	3,5
2	Luka	56	4,5	Lucija	38	3,3
3	Marko	55	4,4	laura	36	3,1
4	Matej	53	4,2	Petra	36	3,1
5	Filip	47	3,7	Lara	28	2,4
6	Josip	47	3,7	Ivana	27	2,3
7	Antonio	42	3,3	Tea	25	2,2
8	Stjepan	31	2,5	Marija	21	1,8
9	David	28	2,2	Iva	20	1,7
10.	Karlo	28	2,2	karla	20	1,7

Rijeka

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Ivan	87	6,2	Lucija	39	3,2
2.	Luka	77	5,5	Ana	38	3,1
3.	Mateo	51	3,6	Matea	31	2,5
4.	Marko	47	3,3	Sara	30	2,4
5.	Antonio	44	3,1	Lara	29	2,4
6.	David	34	2,4	Nina	28	2,3
7.	Filip	34	2,4	Petra	25	2,0
8.	Karlo	28	2,0	Ema	22	1,8
9.	Matija	27	1,9	Martina	22	1,8
10	Dominik Marin	23 23	1,6 1,6	Katarina	21	1,7

Split

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Ivan	188	9,5	Petra	82	4,2
2.	Luka	131	6,6	Lucija	70	3,6
3.	Ante	109	5,5	Ivana	65	3,3
4.	Josip	87	4,4	Marija	51	2,6
5.	Marko	68	3,4	Matea	50	2,5
6.	Antonio	58	2,9	Karla	48	2,4
7.	Marin	58	2,9	Nikolina	41	2,1
8.	Toni	58	2,9	Antonia	40	2,0
9.	Duje	56	2,8	Josipa	40	2,0
10.	Petar	43	2,2	Katarina	38	1,9

Varaždin

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Postotak
1.	Luka	43	5,1	Ivana	32	3,5
2	David	38	4,5	Lucija	26	2,9
3	Karlo	31	3,7	Patricija	22	2,4
4	Marko	31	3,7	Ana	21	2,3
5	Antonio	28	3,3	Maja	21	2,3
6	Ivan	27	3,2	Petra	21	2,3
7	Dominik	26	3,1	Martina	20	2,2
8	Matija	26	3,1	Mateja	20	2,2
9	Patrik	24	2,9	Lana	18	2,0
10	Mihael	23	2,7	Tea	18	2,0

Zagreb

	MUŠKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Posto- tak	ŽENSKO OSOBNO IME	Broj nositelja	Posto- tak
1.	Luka	337	5,9	Lucija	218	4,2
2	Ivan	284	5,0	Ana	183	3,5
3	Marko	221	3,9	Petra	174	3,3
4	Filip	214	3,8	Marija	134	2,6
5	Josip	161	2,8	Sara	134	2,6
6	Karlo	158	2,8	Laura	128	2,5
7	Antonio	153	2,7	Ivana	113	2,2
8	Matej	110	1,9	Matea	111	2,1
9	Lovro	109	1,9	Lorena	94	1,8
10.	Fran	104	1,8	Nika	94	1,8